

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 25ης Ιουνίου 1997 *

Στην υπόθεση C-131/96,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Bundessozialgericht προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Carlos Mora Romero

και

Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz,

η έκδοση προδικαστικής απόφασης ως προς την ερμηνεία των άρθρων 6, 48 και 51 της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους G. F. Mancini, πρόεδρο τμήματος, J. L. Murray, P. J. G. Kapteyn (εισηγητή), G. Hirsch και H. Ragnemalm, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: D. Ruiz-Jarabo Colomer
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- ο Mora Romero, εκπροσωπούμενος από τον Antonio Pérez Garrido, διευθυντή του τμήματος κοινωνικών υποθέσεων του ισπανικού Γενικού Προξενείου στο Düsseldorf,
- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Alberto José Navarro González, γενικό διευθυντή της υπηρεσίας νομικού και θεσμικού συντονισμού κοινοτικών υποθέσεων, επικουρούμενο από τον Luis Pérez de Ayala Becerril, abogado del Estado, του ισπανικού Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους Claude Chavance, γραμματέα εξωτερικών υποθέσεων στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, και Marc Perrin de Brichambaut, διευθυντή στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του ίδιου υπουργείου,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Peter Hillenkamp, νομικό σύμβουλο, και Pieter van Nuffel, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις του Mora Romero, της Ισπανικής και της Γαλλικής Κυβερνήσεως, καθώς και της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 20ής Φεβρουαρίου 1997,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 13ης Μαρτίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με διάταξη της 8ης Φεβρουαρίου 1996, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 24 Απριλίου 1996, το Bundessozialgericht υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 6, 48 και 51 της ίδιας Συνθήκης, καθώς και του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33).
- 2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ των Mora Romero και Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz ως προς τη χορήγηση συντάξεως ορφανού δυνάμει της Reichsversicherungsordnung (στο εξής: RVO).
- 3 Η δεύτερη και η τρίτη φράση του άρθρου 1267, παράγραφος 1, της RVO έχουν ως εξής:

«Η σύνταξη ορφανού χορηγείται το αργότερο έως τη συμπλήρωση του 25ου έτους της ηλικίας για τέκνο το οποίο ακολουθεί σχολική ή επαγγελματική εκπαίδευση (...).

Στην περίπτωση διακοπής ή καθυστέρησης της σχολικής ή επαγγελματικής εκπαίδευσης λόγω εκπληρώσεως της στρατιωτικής θητείας ή της έναντι της πολιτείας παρεχομένης υπηρεσίας του τέκνου, η σύνταξη ορφανού χορηγείται επίσης πέραν του 25ου έτους της ηλικίας για χρονικό διάστημα που αντιστοιχεί στον χρόνο της εν λόγω θητείας.»

- 4 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι ο Mora Romero, γεννηθείς το 1965, είναι Ισπανός υπήκοος και κάτοικος Ισπανίας. Το 1969, ο πατέρας του, ο οποίος ασκούσε έμμισθη δραστηριότητα στη Γερμανία, απεβίωσε κατόπιν εργατικού ατυχήματος.
- 5 Από την αρχή της σχολικής και επαγγελματικής του εκπαίδευσης, ο Mora Romero ελάμβανε από το Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz σύνταξη ορφανού. Κατά την περίοδο εκπληρώσεως της στρατιωτικής του θητείας στον ισπανικό στρατό, δηλαδή από τις 30 Νοεμβρίου 1987 έως τις 30 Νοεμβρίου 1988, η πληρωμή της συντάξεως αναστάλη. Όταν, κατά τον τερματισμό της στρατιωτικής του θητείας, ο Mora Romero συνέχισε την εκπαίδευσή του, η σύνταξή του κατεβάλλετο εκ νέου έως την 1η Μαρτίου 1990, ημερομηνία κατά την οποία ο γερμανικός φορέας έπαυσε τις πληρωμές για τον λόγο ότι αυτός είχε συμπληρώσει την ηλικία των 25 ετών εντός του προηγούμενου μήνα.
- 6 Ο Mora Romero αμφισβήτησε την απόφαση αυτή ενώπιον του Sozialgericht Düsseldorf και ζήτησε να του χορηγηθεί η σύνταξη ορφανού πέραν της ηλικίας των 25 ετών για χρονική περίοδο ίση με τη στρατιωτική του θητεία στην Ισπανία.
- 7 Επειδή η αίτησή του απορρίφθηκε στις 18 Μαρτίου 1993 από το Sozialgericht Düsseldorf, ο Mora Romero άσκησε έφεση ενώπιον του Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen το οποίο, με την απόφασή του της 17ης Μαΐου 1995, ακύρωσε την απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου και υποχρέωσε το Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz να του καταβάλλει τη σύνταξη ορφανού για ένα επιπλέον έτος. Με την απόφασή του, το Landessozialgericht επισήμανε ότι το άρθρο 1267, παράγραφος 1, τρίτη φράση, της RVO πρέπει να ερμηνεύεται υπό το φως της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων που διατυπώνεται στο άρθρο 7 της Συνθήκης ΕΟΚ, το οποίο κατέστη άρθρο 6 της Συνθήκης ΕΚ, οπότε η εκπληρωθείσα εντός άλλου κράτους μέλους στρατιωτική θητεία πρέπει να εξομοιώνεται προς την υποχρεωτική θητεία που εκπληρώνεται σύμφωνα με τον Wehrpflichtgesetz (νόμος περί της στρατιωτικής θητείας).
- 8 Με την αίτησή του αναιρέσεως (Revision), την οποία άσκησε ενώπιον του Bundessozialgericht, το Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz αμφισβητεί την εξομοίωση της εκπληρωθείσας εντός των άλλων κρατών μελών στρατιωτικής θητείας με την εθνική στρατιωτική θητεία.

- 9 Κρίνοντας ότι η λύση της διαφοράς της κύριας δίκης εξαρτάται από την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, το Bundessozialgericht ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα:

«Πρέπει τα άρθρα 6, 48 και 51 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, καθώς και το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας, να ερμηνεύονται υπό την έννοια ότι επιτρέπουν στον νομοθέτη κράτους μέλους να παρατείνει το δικαίωμα συντάξεως ορφανού πέραν του 25ου έτους της ηλικίας των δικαιούχων της εν λόγω συντάξεως μόνον ως προς τα ορφανά των οποίων η εκπαίδευση παρατάθηκε πέραν της ηλικίας αυτής λόγω της εκπληρώσεως της υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας σύμφωνα με τους νόμους του κράτους αυτού;»

Επί της εφαρμογής του άρθρου 6 της Συνθήκης

- 10 Κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 6 της Συνθήκης, το οποίο καθιερώνει τη γενική αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας, μπορεί να εφαρμοστεί αυτοτελώς μόνο σε καταστάσεις διεπόμενες από το κοινοτικό δίκαιο για τις οποίες η Συνθήκη δεν προβλέπει ειδική απαγόρευση των διακρίσεων (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 29ης Φεβρουαρίου 1996, C-193/94, Σκαναβή και Χρυσανθακόπουλος, Συλλογή 1996, σ. I-929, σκέψη 20).
- 11 Στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων τέθηκε σε εφαρμογή και συγκεκριμενοποιήθηκε με τα άρθρα 48 έως 51 της Συνθήκης, καθώς και με τις πράξεις των κοινοτικών θεσμικών οργάνων που εκδόθηκαν βάσει των άρθρων αυτών και, ειδικότερα, με τον κανονισμό 1612/68 και τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 73) (απόφαση της 28ης Ιουνίου 1978, 1/78, Kenny, Συλλογή τόμος 1978, σ. 461, σκέψη 9).

- 12 Συνεπώς, αν μια περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης διέπεται από τα εν λόγω άρθρα της Συνθήκης και τους κοινοτικούς κανονισμούς που εκδόθηκαν βάσει αυτών, δεν είναι αναγκαίο το Δικαστήριο να αποφανθεί ως προς την ερμηνεία του άρθρου 6 της Συνθήκης.
- 13 Επομένως, το προδικαστικό ερώτημα πρέπει να εξετασθεί πρώτα υπό το φως των άρθρων 48 και 51 της Συνθήκης και, ειδικότερα, των κανονισμών 1612/68 και 1408/71.

Επί της εφαρμογής του κανονισμού 1612/68

- 14 Κατά το άρθρο 48, παράγραφος 2, της Συνθήκης, η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων συνεπάγεται την κατάργηση κάθε διακρίσεως λόγω ιθαγενείας μεταξύ των εργαζομένων των κρατών μελών, όσον αφορά την απασχόληση, την αμοιβή και τους άλλους όρους εργασίας.
- 15 Δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 1612/68, ο εργαζόμενος υπήκοος ενός κράτους μέλους δεν δύναται στην επικράτεια των άλλων κρατών μελών να έχει, λόγω της ιθαγενείας του, διαφορετική μεταχείριση από τους ημεδαπούς εργαζομένους, ως προς τους όρους απασχολήσεως και εργασίας, ιδίως όσον αφορά την αμοιβή, την απόλυση, την επαγγελματική επανένταξη ή την επαναπασχόληση αν έχει καταστεί άνεργος. Η παράγραφος 2 του άρθρου αυτού ορίζει ότι αυτός απολαύει εκεί των ιδίων κοινωνικών και φορολογικών πλεονεκτημάτων με τους ημεδαπούς εργαζομένους.
- 16 Κατά πάγια νομολογία, τα μέλη της οικογενείας ενός εργαζομένου κατά την έννοια του άρθρου 10 του κανονισμού 1612/68 μόνο έμμεσα ωφελούνται από την ίση μεταχείριση της οποίας απολαύει ο εργαζόμενος δυνάμει του άρθρου 7 του κανονισμού αυτού (απόφαση της 18ης Ιουνίου 1987, 316/85, Lebon, Συλλογή 1987, σ. 2811, σκέψη 12).

- 17 Όμως, ένας υπήκοος κράτους μέλους που απεβίωσε πριν από την προσχώρηση της χώρας καταγωγής του στην Κοινότητα δεν έχει την ιδιότητα του εργαζομένου κατά την έννοια του άρθρου 48 της Συνθήκης και του κανονισμού 1612/68.
- 18 Από τη δικογραφία της κύριας δίκης προκύπτει ότι ο πατέρας του ενδιαφερομένου, ο οποίος κατείχε θέση εργασίας στη Γερμανία, απεβίωσε εκεί το 1969 και, επομένως, πριν από την προσχώρηση του κράτους καταγωγής του στην Κοινότητα.
- 19 Επομένως, ένα πρόσωπο όπως ο Mora Romero δεν μπορεί να τύχει, ως μέλος της οικογενείας κοινοτικού εργαζομένου κατά την έννοια του άρθρου 10 του κανονισμού 1612/68, του κανόνα της ίσης μεταχειρίσεως του άρθρου 7, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού.
- 20 Επομένως, μια κατάσταση όπως αυτή που περιγράφεται στη διάταξη περί παραπομπής δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1612/68.

Επί της εφαρμογής του κανονισμού 1408/71

- 21 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6, στο εξής: κανονισμός 1408/71), ο κανονισμός αυτός ισχύει για τους επιζώντες των μισθωτών ή μη μισθωτών οι οποίοι είχαν υπαχθεί στη νομοθεσία ενός ή περισσότερων από τα κράτη μέλη, ανεξαρτήτως της ιθαγενείας αυτών των μισθωτών ή μη μισθωτών, όταν οι επιζώντες αυτοί είναι υπήκοοι ενός από τα κράτη μέλη ή απάτριδες ή πρόσφυγες που κατοικούν στο έδαφος κράτους μέλους.

- 22 Επιπλέον, κατά το άρθρο 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού 1408/71, ως «επιζών» νοείται κάθε πρόσωπο που ορίζεται ή αναγνωρίζεται ως επιζών από τη νομοθεσία δυνάμει της οποίας χορηγούνται οι παροχές.
- 23 Επομένως, ένα πρόσωπο το οποίο βρίσκεται σε μια κατάσταση όπως αυτή που περιγράφεται από το αιτούν δικαστήριο εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71.
- 24 Ως προς το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του ίδιου αυτού κανονισμού, το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο δ', ορίζει ότι αυτός εφαρμόζεται στις παροχές επιζώντων. Διαπιστώνεται συναφώς ότι, κατά τη δήλωση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, η οποία πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού 1408/71 (JO 1980, C 139, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε στη συνέχεια (ΕΕ 1983, C 351, σ. 1), οι συντάξεις ορφανών δυνάμει της RVO είναι παροχές προβλεπόμενες από το άρθρο 78 του κανονισμού 1408/71 που αφορά τις παροχές για ορφανά.
- 25 Κατά πάγια νομολογία, δεδομένου ότι τέτοιες παροχές μνημονεύονται στην εν λόγω δήλωση, συνιστούν παροχές προβλεπόμενες από το άρθρο 78 του κανονισμού (αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 1979, 237/78, Τοία, Συλλογή τόμος 1979/II, σ. 293, σκέψη 8, και της 11ης Ιουνίου 1991, C-251/89, Αθανασόπουλος κ.λπ., Συλλογή 1991, σ. I-2797, σκέψη 28).
- 26 Επομένως, συνάγεται το συμπέρασμα ότι μια κατάσταση όπως αυτή που περιγράφεται από το αιτούν δικαστήριο διέπεται από τον κανονισμό 1408/71.

Επί της ερμηνείας του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71

- 27 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να εξετασθεί αν το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι, οσάκις η νομοθεσία κράτους μέλους προβλέπει την παράταση του δικαιώματος συντάξεως ορφανού πέραν της ηλικίας των 25 ετών για τους δικαιούχους συντάξεων των οποίων η εκπαίδευση διακόπηκε λόγω της εκπληρώσεως της στρατιωτικής θητείας, το κράτος αυτό υποχρεούται να εξομοιώσει την εκπληρωθείσα εντός άλλου κράτους μέλους στρατιωτική θητεία προς τη στρατιωτική θητεία που εκπληρώνεται υπό την δική του νομοθεσία.
- 28 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 ορίζει ότι τα πρόσωπα που κατοικούν στο έδαφος ενός από τα κράτη μέλη και για τα οποία ισχύουν οι διατάξεις του εν λόγω κανονισμού υπόκεινται στις υποχρεώσεις και απολαύουν των δικαιωμάτων που απορρέουν από τη νομοθεσία κοινωνικής ασφαλίσεως κάθε κράτους μέλους υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του.
- 29 Ο σκοπός της διατάξεως αυτής είναι η εξασφάλιση, σύμφωνα με το άρθρο 48 της Συνθήκης, υπέρ των προσώπων στους οποίους εφαρμόζεται ο κανονισμός, της ισοότητας όσον αφορά την κοινωνική ασφάλιση άνευ διακρίσεως λόγω ιθαγενείας, καταργώντας συναφώς κάθε διάκριση απορρέουσα από τις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών.
- 30 Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι μια σύνταξη ορφανού, όπως αυτή την οποία λαμβάνει ο ενάγων, χορηγείται στον δικαιούχο της μέχρι την ηλικία των 25 ετών, αν διανύει περίοδο σχολικής ή επαγγελματικής εκπαιδεύσεως. Εντούτοις, η καταβολή αυτής αναστέλλεται κατά την περίοδο στη διάρκεια της οποίας ο δικαιούχος εκπληρώνει τη στρατιωτική του θητεία. Για την εν λόγω αναστολή, η εκπληρωθείσα εντός άλλου κράτους μέλους στρατιωτική

θητεία εξομοιώνεται με τη στρατιωτική θητεία στον γερμανικό στρατό. Αν η σχολική ή επαγγελματική εκπαίδευση του δικαιούχου διακόπτεται λόγω του ότι υπηρετεί την πατρίδα, η σύνταξη παρατείνεται πέραν της ηλικίας των 25 ετών για περίοδο ίσης διάρκειας με τη διάρκεια της στρατιωτικής θητείας. Πάντως, κατά τη νομολογία του Bundessozialgericht, η παράταση αυτή χορηγείται μόνο στα ορφανά που εκπλήρωσαν τη στρατιωτική τους θητεία σύμφωνα με τη γερμανική νομοθεσία.

- 31 Επομένως, διαπιστώνεται ότι μόνο τα ορφανά που εκπλήρωσαν τη στρατιωτική τους θητεία υπό τη γερμανική νομοθεσία μπορούν να τύχουν της παρατάσεως της συντάξεως ορφανού πέραν του 25ου έτους της ηλικίας για περίοδο ίσης διάρκειας με τη διάρκεια της στρατιωτικής θητείας.
- 32 Επιπλέον, πρέπει να υπομνησθεί συναφώς ότι ο κανόνας της ίσης μεταχειρίσεως, που διατυπώνεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, απαγορεύει όχι μόνο τις εμφανείς διακρίσεις, λόγω ιθαγενείας των δικαιούχων των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, αλλά και κάθε συγκαλυμμένη μορφή διακρίσεως η οποία, με την εφαρμογή άλλων κριτηρίων διακρίσεως, καταλήγει στην πράξη στο ίδιο αποτέλεσμα (προαναφερθείσα απόφαση Τοία, σκέψη 12).
- 33 Η άρνηση εξομοιώσεως της στρατιωτικής θητείας εκπληρωθείσας εντός άλλου κράτους μέλους προς τη στρατιωτική θητεία που εκπληρώθηκε στο οικείο κράτος μπορεί να καταλήξει πράγματι στο αποτέλεσμα οι υπήκοοι άλλων κρατών μελών να μη μπορούν να τύχουν του δικαιώματος παρατάσεως της συντάξεως ορφανού πέραν της ηλικίας των 25 ετών για περίοδο ίση με εκείνη της εν λόγω θητείας όταν η εκπαίδευση του δικαιούχου διακόπτεται λόγω της εκ μέρους του εκπληρώσεως της στρατιωτικής θητείας.

- 34 Στη διάταξη του περί παραπομπής, το εθνικό δικαστήριο επισημαίνει ότι η σύνταξη ορφανού καταβαλλομένη πέραν της ηλικίας-όριο, αν και ενσωματωμένη στο γερμανικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, είναι παροχή έχουσα τον χαρακτήρα αποζημίωσης που καταβάλλει το κράτος στους υπηκόους του σε αντιστάθμισμα των μειονεκτημάτων που αυτοί υφίστανται λόγω της γερμανικής στρατιωτικής θητείας.
- 35 Αρκεί να διαπιστωθεί συναφώς ότι, όπως ο γενικός εισαγγελέας παρατήρησε στην παράγραφο 34 των προτάσεών του, ακόμη και αν η καταβολή της συντάξεως ορφανού πέραν της ηλικίας-όριο είχε κάπως τον χαρακτήρα αποζημίωσης, εντούτοις δεν θα έπαυε να αποτελεί την αναβληθείσα πληρωμή συντάξεως η οποία, όπως εξάλλου τόνισε το αιτούν δικαστήριο, διέπεται από το γερμανικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και της οποίας η καταβολή δεν μπορεί, εντούτοις, να αποκλειστεί από το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71.
- 36 Επομένως, πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 έχει την έννοια ότι, οσάκις η νομοθεσία κράτους μέλους προβλέπει την παράταση του δικαιώματος συντάξεως ορφανού πέραν της ηλικίας των 25 ετών για τους δικαιούχους συντάξεων των οποίων η εκπαίδευση διακόπηκε λόγω της εκπληρώσεως της στρατιωτικής θητείας, το κράτος αυτό υποχρεούται να εξομοιώσει την εκπληρωθείσα εντός άλλου κράτους μέλους στρατιωτική θητεία με τη στρατιωτική θητεία που εκπληρώνεται υπό τη δική του νομοθεσία.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 37 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ισπανική και η Γαλλική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 8ης Φεβρουαρίου 1996 το Bundessozialgericht, αποφαινεται:

Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983, έχει την έννοια ότι, οσάκις η νομοθεσία κράτους μέλους προβλέπει την παράταση του δικαιώματος συντάξεως ορφανού πέραν της ηλικίας των 25 ετών για τους δικαιούχους συντάξεων των οποίων η εκπαίδευση διακόπηκε λόγω της εκπληρώσεως της στρατιωτικής θητείας, το κράτος αυτό υποχρεούται να εξομοιώσει την εκπληρωθείσα εντός άλλου κράτους μέλους στρατιωτική θητεία με τη στρατιωτική θητεία που εκπληρώνεται υπό τη δική του νομοθεσία.

Mancini

Murray

Kapteyn

Hirsch

Ragnemalm

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 25 Ιουνίου 1997.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

R. Grass

G. F. Mancini